

A PÁRIZSI FÖLDTANI KONGRESSZUS MÉRNÖKGEOLOGIAI TÉMAKÖREI

Kertész Pál[✱]

A párizsi kongresszus az egész földtani tudományának fontos összejövelete volt; a rendező ország a földtan francia hagyományaihoz hiven igyekezett megrendezni az első centenáriumot köszöntő összejövetelt. A francia közélet jeles személyiségei vállaltak szerepet: a megnyitóülést d'Ornano gróf, iparügyi miniszter üdvözölte, a záróülést az illetékes miniszterek és államtitkárok mellett a köztársasági elnök is megtisztelte jelenlétével és olyan beszédet tartott, amely az energiakérdésből kiindulva földtani részleteket is taglalt. Meg is hívta a világ geológusait, hogy a következő centenáris ülést is tartsák Párizsban.

A kongresszust a porte Maillot-nál fekvő hipermodern kongresszusi palotában tartották, amely befogadóképessége, technikai felszereltsége és kényelmi berendezései révén céljának kiválóan meg is felelt. A kongresszuson legalább 5000 szakember vett részt (majdnem ennyi el is fért a nagyteremben), így a személyes kontaktusok kialakítása korlátozottabb volt, mint más — kisebb — rendezvényeken. A kongresszus szekciói, számszerint husz, a kőzettantól a planetológián át az oktatásig a földtan teljes, kibővített tudományterületét fogták át. Ehhez csatlakozott 8 speciális, interdiszciplinárisnak tekinthető kollokvium, mint a nyersanyagok, a világtengerek geológiája vagy az európai regionális kollokvium.

[✱] B.M.E. Ásvány- és Földtani Tanszék

A kongresszushoz — szokás szerint — számos, közel száz kirándulás is csatlakozott. Ezek, sajnos a magyar résztvevők számára elérhetetlenek voltak. Azt is sajnálattal kell megállapítani, hogy az egész Európát behálózó kirándulásokból Magyarország — és a szocialista országok általában — kimaradtak.

A kongresszuson igen jelentős volt a magyar részvétel. A kongresszusról általánosan is, a mi témakörünket is felölelve már többen beszámoltak, így csak a szakosztályi munkánkhoz közvetlenül csatlakozó szekciókról adunk tájékoztatást. A 15. szekció hidrogeológiával, a 16. mérnökgeológiával és anyagokkal foglalkozott, a 17. a földtani vészhatásokkal. Ez utóbbit a magyar értelmezés gyakran a mérnökgeológia szorosán vett részeként tekinti, ennek a felfogásnak is megfelelően egy témakör a 17. és 18. szekció közös előadóülésén került megvitatásra.

A kongresszus lebonyolítása során az előzőleg bekért rezümétet kinyomtatva kézbe adták, maguk a dolgozatok azonban nem is kerülnek közlésre kongresszusi kiadványként. A mérnökgeológiai szekció anyagát a nemzetközi egyesület bulletinja fogja közreadni. Így a szekcióüléseken minden szerzőnek lehetősége volt témáját 20 percen ismertetni. A szekcióülés elnöke és társelnöke azt a feladatot kapta, hogy minden egyes előadás-csoport végén irányítsa, ha kell szervezze a vitát, amiben minden jelenlévő részt vehetett angol és francia nyelven, tolmácsolás nem volt; a résztvevők többsége az angol nyelvet használta.

A hidrogeológiai - 15. - szekció anyaga három témacsoportra tagolódott. Az első témacsoportba az általános hidrogeológiai kérdéseket sorolták. Ide tartozik a litosztratigráfia és hidrogeológia kapcsolata (19 dolgozat), a víztartó medencék és rendszerek kutatása (10 dolgozat), valamint a regionális hidrogeológia, továbbá a metodika kérdései (10 dolgozat, ebből 2 magyar: Erdélyi M. és Ozoray G.).

A második témacsoportba regionális hidrogeológiai témák tartoztak, így a keleteurópai tagolt karbonátos kőzetek (10 dolgozat), az afrikai szachel-övezet (10 dolgozat) és az alluviális, rajnai síkságok (10 dolgozat) hidrogeológiája.

A harmadik témacsoportban geokémiai (20 dolgozat) és geotermiai (20 dolgozat, ebből egy magyar: Alföldi L.) kérdéseket tárgyaltak.

A földtani vészhatásokat a 17. szekció ülései tárgyalták, magyar előadó nélkül.

Az első témacsoport a mérnökgeológia klasszikus területét, a felszíni tömegmozgásokat foglalta össze. Ez 20 dolgozattal a legnagyobb témakör volt, egyes dolgozatokat, így a pozsonyi Mahr-ét saját magunk is hallhattuk már.

Ebben a szekcióban a franciák uralkodtak, akik a franciaországi mozgások széles körét tárgyalták, részben a klasszikus, suvadásjellegűeket, kitérve az oldható kőzetek (pl. gipsz) szuffóziójának jelenségére is. A kérdéscsoport súlypontja azonban a trópusi vidékekre helyeződött, az eddigi konferenciákon háttérbeszorult, főleg laterites mozgásformákat tárgyaltak, ide tartozott a dolgozatok mintegy fele. A mozgás-elemzéseknél a szerzők többsége kitért az ásványi összetétel mozgás-segítő vagy kiváltó szerepére is.

Szerényebb volt a szeizmikus hatásokkal foglalkozó, második témacsoport. A 11 dolgozataból 3 francia és 4 jugoszláv volt; általában lezajlott rengéseket elemeztek, az előjelzés lehetőségét csak említik. Az egyéb szekciókban aktívan szereplő japánok érdekes módon itt nem szerepeltek.

A vulkáni kitöréseket taglaló 9 dolgozataból négy volt európai, a Vezuvot, Etnát és a Volcanó szigetet bemutató, a franciák a tengerentuli francia területek vulkanizmusát elemezték.

A mérnökgeológiával és (építő)anyagokkal foglalkozó 16. szekcióban sajnos nem volt előadott magyar dolgozat, Vitális elfogadott anyagát pénzügyi nehézségek miatt nem iktatták programmba. Az építési anyagok bányászataival kapcsolatos tárgykörökből 11 dolgozat szerepelt a programmban, ennek fele francia, a többi nagyrészt tengerentuli. Ebben a témakörben a bányászat környezetvédelmi és helyreállítási problémái kerültek az előtérbe, kevesebben foglalkoztak a készletezés és kutatás problémájával. Különleges hangsúlyt kapott a mállottság és a mikrorepedezettség (pl. Castaing-Rabu). Több előadásban is hallottunk az adatok számítógépes feldolgozásának lehetőségéről.

Öt dolgozat került bemutatásra a környezeti hatások ülészakán, részben általánosan (Szergejev-Erhard-Casagrain), vagy egy-egy kérdéssel foglalkozva.

A mérnökgeológia és a településtervezés viszonyát elemző ülészak 10 dolgozata a legkülönbözőbb témákkal foglalkozik, de témakörében összefonódik a földtani vészhatások térképezése című, a 17. szekcióval közös ülészak anyagával is. 5 dolgozat konkrét településhez kötött (Európa, Afrika, Ázsia területéről), a többi metodológiai jellegű.

A vészhatások mérnökgeológiai térképezése ülészakán a 10 dolgozathoz 4 vulkáni és szeizmológiai kérdéseket taglalt, a többi a térképezés általános problémáival foglalkozott.

Részletesebben azt az ülészakot elemezzük, amely a kőzetek és talajok kőzettani és ásványtani jellemzőinek, valamint mechanikai tulajdonságainak összefüggés-vizsgálatát tűzte ki feladatul. Az előadott 15 dolgozathoz csak 4 sorolható valóban a címben szereplő témához, a többi is értékes vizsgálattechnikai (pl. Tourenq), tulajdonságelemzési (Malomo, Adegoke), felhasználási (Pincus, Smith) vagy regionális (Mandzić, Bozinovic), rendszerezési (Schroeder) adatokat közöl.

Onodera, Henningsen, Matula és Strouillou dolgozatából a témával kapcsolatban figyelemre méltó adatokat kaphatunk. Ezekről azonban külön összefoglalásban számolunk be.

ENGINEERING GEOLOGICAL SUBJECTS OF THE PARIS
GEOLOGICAL CONGRESS

by

Pál Kertész^{*}

In his work, the author gives a brief review of the subjects discussed in the papers presented at the Paris Geological Congress in 1980. The sections of the congress covered the entire spectrum of geology, from petrology to planetology. The participation of Hungarian experts in the congress was very significant.

In the hydrogeological section, papers were presented in the subjects of hydrogeology, regional hydrogeology, hydrothermy and hydrochemistry.

In the section concerned with the subject of geological danger effect, most authors discussed the surface mass movements. In the movement analyses, the majority of authors touched upon the movement assisting or triggering role of mineral composition. The contributors concerned with seismic effects generally dealt with vibrations that had taken place, the possibility of forecasting was only mentioned.

At the session concerned with engineering geology and building materials, the environment preservation and restoration problems of mining came into prominence. Special stress was laid on the issue of weathering and microcracking.

The session analyzing the conditions of engineering geology and settlement planning was interwoven with the section entitled "The mapping of geological partial effects".

^{*} Budapest Technical University

In his next work, the author discusses in detail the new results achieved during the work of the congress in the determination of the relationship between the petrological and mineralogical characteristics, moreover mechanical properties of rocks and soils.

Пал Кертес^х

Автор кратко излагает тематику докладов, представленных на парижский конгресс геологов в 1980 году. Секция конгресса охватывает весь спектр геологии от петрологии до планетологии. Венгерские специалисты принимали активное участие в конгрессе.

В гидрогеологической секции прозвучали доклады на тему общей гидрогеологии, региональной гидрогеологии и гидрогеотермии, а также гидрогеохимии.

В секции опасных геологических явлений большинство докладчиков занималось вопросами поверхностных сдвигов масс. При анализе сдвигов большая часть авторов рассматривала роль минерального состава, способствующую или вызывающую сдвиги. Доклады, связанные с сейсмическим явлением, были посвящены уже происшедшим колебаниям и возможность прогнозов только упоминалась.

На сессии, занимающейся инженерной геологией и строительными материалами, на передний план были выдвинуты проблемы охраны окружающей среды и восстановительных работ в горнорудной промышленности. Особый акцент придавался вопросам выветриваемости и микротрещиноватости.

Сессия, анализирующая отношения инженерной геологии и планировки поселений, тематически увязывалась с секцией "Картографирование геологических влияний".

В своем следующем труде автор подробно изложит петрологические и минералогические работы конгресса в поиске взаимосвязей механических свойств.

^х Будапештский технический университет

